

нік. Усё неабходнае, у тым ліку медыкаментозныя сродкі, ёсць на месцы, аднак калі па рэкамендацыі ўрача дзіця павінна прымаць нейкі прэпарат, значыць, неабходна прадаставіць даведку. Важна, каб бацькі былі на сувязі, каб мы маглі хутка паведаміць аб любых зменах са здароўем.

Ілона ЕУЦІХЕВІЧ: — Бацькам наогул трэба быць «на сувязі» са школай. Дапусцім, псіхолаг, педыятр западозрылі, што дзіця ўжывае наркатыкі... Яны абавязаны паведаміць аб сваім падарэнні бацькам, не ўцягваючы пакуль у размову само дзіця. Своечасовы зварот да спецыяліста, таго ж неўролага, можа выратаваць дзіця ад цяжкай наркатычнай залежнасці.

Юлія ЕЎЛАШ: — Бацькі звычайна не абмяркоўваюць такія праблемы са школай, а адразу звяртаюцца ў псіханеўралогічны дыспансер. Калі падчас кансультацый у нашым цэнтры мы выяўляем такую сітуацыю, то прапануем варыянты звароту да тых ці іншых спецыялістаў, а далей бацькі самі вырашаюць, каму даверыцца.

Не трэба палохаць!

— **Дайце, калі ласка, кароткія пароды сем'ям па тым, як сустрэць 1 верасня...**

Ілона ЕУЦІХЕВІЧ: — Гэта свята, і гэта галоўнае! Дазвольце дзіцяці самому выбраць і сшыткі, і партфель. Калі гэта першакласнік, паўтарайце яму: мы табе дапаможам, ты будзеш шмат ведаць!.. Толькі пазітыў. Школай нельга палохаць. Дарэчы, не сакрэт, што калі ў сям'і ёсць старэйшыя дзеці, то малодшыя абсалютна не жадаюць ісці ў школу. Таму што яны наглядзеліся, як старэйшыя муштравалі. Малыя тады кажуць, што ім і без школы добра. «Я атрымаю двойку, бацькі будуць сварыцца...», — вось так разважаюць.

Таццяна ХАРУЖАЯ: — У мяне была сітуацыя, калі тата занепакоіўся малодшым сынам. А там — двое дарослых дзяцей, усе заняты сваёй дарослай вучобай ды работай. Увечары яны ўсе збіраюцца і... пачынаюць выходзіць адзінае малое. Давялі дзіця да таго, што яно цалкам цікавацца да вучобы страціла. Трэба не ціснуць, а зацікавіваць, і абавязкова прадаставіць дзіцяці асабістую прастору.

Юлія ЕЎЛАШ: — Прычым і ў прамым сэнсе таксама. Нават калі ў вас адзін пакой на два іх дзяцей, пастаўце ў адным куце адзін стол, у другім — другі. І дазваляйце ім час ад часу пабыць у поўнай адзіноце...

Таццяна БЯЛІТ: — Скажыце дзіцяці, што баяцца школы не трэба. Яго там чакаюць, хвалюцца. Усе ўстановы ўжо гатовыя да гэтай святочнай сустрэчы. І самі бацькі павінны пра-дэманстраваць добры настрой! Мне здаецца, верасня ўсе чакаюць, многія нават ужо і засумавалі без школы.

Аксана ПЯЦЭВІЧ: — Калі дзіця ідзе першы раз у першы клас, значыць, трэба пакапаціцца аб тым, каб яго здароўе адпавядала новым нагрукам. Для гэтага і трэба прайсці агляд у педыятра і іншых спецыялістаў-медыкаў. Не трэба выступаць супраць медыцынскіх давадкі. Яны збіраюцца для таго, каб вызначыцца з нагрукам на фізкультуры, з тым, за якую парту пасадзіць, якім чынам харчавацца.

У школах сёння для захавання здароўя праводзяцца гімнастыка, дынамічныя перапынкі, укараняюцца тэхналогіі аховы здароўя па прафілактыцы захворванняў апорна-рухальнага апарату, органаў зроку. Ствараюцца зоны для зрокавай гімнастыкі. На ўроках фізкультуры ў некалькіх школах прыярытэт аддаецца карэгіруючай гімнастыцы для дыспансернай групы дзяцей з парушэннем паставы (хоць і дома трэба сачыць за правільным становішчам за сталом). Штомесяц за ўракамі фізкультуры праводзіцца педагагічны маніторынг, ацэньваецца адэкватнасць фізічнай нагрукі. У любым выпадку, школьныя фізічныя нагрукі — гэта не ўся фізічная нагрукка, якая патрэбна дзіцяці. Павінны быць і веласіпед, і плаванне, і рухавыя гульні, прагулкі. Пасля ўрокаў кожны дзень абавязкова спачатку трэба пагуляць на свежым паветры: 3,5 гадзіны — дзецім пачатковай школы, каля 2-х гадзін — сярэдняй і як мінімум 1,5 гадзіны — старшакласнікам.

Таццяна ХАРУЖАЯ: — Майце на ўвазе, што зусім не абавязкова перад пачатковай школай навучаць дзіця і пісьму, і чытанню — не выключана, што дзіця наогул хутка страціць цікаўнасць. Прагрэс у гэтым выпадку адбываецца скачкамі, і калі адбудзецца чарговы скачок, невядома. Таму ніколі не наведвайце на дзіця ярлык: сёння дзесьці адстаў, затое заўтра можа абагнаць!

Юлія ЕЎЛАШ: — Скажыце дзіцяці, што калі яно пойдзе ў школу, то будзе вучыцца, а калі будзе вучыцца, то гэта дапаможа яму здзейсніць сваю мару. А калі ў вас ёсць нейкія пытанні, то звяртайцеся па дапамогу да спецыялістаў нашага гарадскога цэнтру сацыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей. Сёлетня ў нас з'явілася магчымасць прадаставіць паслугі трох псіхолагаў, якія будуць займацца сем'ямі, дзе выходзіць малодшыя школьнікі і дашкольнікі. Псіхалагічная дапамога аказваецца бясплатна.

Святлана БАРЫСЕНКА.
protas@zviazda.by

■ Класныя навіны

МАТЭМАТЫКА ЛЕПШ ДАЕЦЦА ХЛОПЧЫКАМ...

...затое яны адстаюць ад дзяўчат у разуменні тэкстаў

У 2018 годзе Беларусь мае намер прыняць удзел у міжнародным даследаванні PISA, якое дасць нам магчымасць убачыць сябе на фоне дасягненняў сістэм адукацыі іншых краін. Гэта адно з самых аўтарытэтных даследаванняў якасці адукацыі ў свеце. Ідэя яго правядзення ўзнікла ў сярэдзіне 1990-х гадоў: менавіта тады эксперты ў галіне адукацыі прапанавалі распрацаваць універсальныя тэсты для 15-гадовых падлеткаў, якія б дазволілі правяраць не столькі акадэмічныя дасягненні навучэнцаў (механічнае завучванне фактаў, законаў, формул, гістарычных падзей і г.д.), колькі іх уменне працаваць з інфармацыяй і рэальныя жыццёвыя кампетэнцыі. 15-гадовым падлеткам прапануюцца не тыповыя задачы па фізіцы, хіміі ці матэматыцы, а блізкія да рэчаіснасці праблемныя сітуацыі, звязаныя з рознымі аспектамі нашага жыцця.

На думку экспертаў даследавання, атрыманне ў школе канкрэтных ведаў, безумоўна, вельмі важнае, але выкарыстанне гэтых ведаў у дарослым жыцці залежыць ад набытых у школьныя гады навыкаў. У жыцці канкрэтных ведаў, скажам, такія як назвы раслін і жывёлін, маюць меншую каштоўнасць, чым разуменне глабальных праблем, звязаных са спажываннем энергіі, біялагічнай варыяцыйнасцю і чалавечым здароўем. Не менш важным для школьнікаў такія навыкі, як уменне ўстанаўліваць прычына-выніковыя сувязі, уменне адаптавацца, выкарыстоўваць інфармацыйныя тэхналогіі... Даследаванне па правярцы матэматычнай, прыродазнаўчанаваковай і чытацкай адукаванасці праводзіцца кожныя тры гады, і толькі праз год увазе сусветнай грамадскасці прадастаўляюцца першыя вынікі.

ЭКАНАМІЧНЫ ЭФЕКТ АД РЭФОРМ

Ніводная з 64 краін, якія ўдзельнічалі ў Міжнароднай праграме па ацэнцы адукацыйных дасягненняў вучняў у 2012 годзе, не змагла заявіць аб дасягненні кожным школьнікам базавага ўзроўню паспяховасці адначасова ў трох асноўных кірунках пісьменнасці — чытацкай, матэматычнай і прыродазнаўчай.

Прыблізна адзін з чатырох навучэнцаў (каля 28%) знаходзіцца

ніжэй за базавы ўзровень, прынамсі ў адным з гэтых кірункаў. Самы вялікі працэнт вучняў са слабай паспяховасцю — у матэматыцы (23%). Паказчыкі чытацкай і прыродазнаўчай адукаванасці знаходзяцца на ўзроўні 18%. Нізкая паспяховасць адразу ў трох кірунках адзначана прыкладна ў 12% школьнікаў.

Праўда, у розных краінах сітуацыя істотна адрозніваецца. Так, у пяцінаці рэгіёнах, якія ўдзельнічалі ў PISA-2012, прынамсі адзін з двух навучэнцаў адстае па матэматыцы, у той час як у **Ганконгу, Карэі, Шанхаі і Сінгапуры паказчыкі іншыя — там па матэматыцы адстае менш чым адзін навучэнец з дзясці.**

У Бразіліі, Мексіцы, Тунісе, Турцыі, Германіі, Італіі, Польшчы, Партугаліі, Расіі скарацілася колькасць вучняў са слабай паспяховасцю па матэматыцы (параўноўваліся вынікі PISA за 2003 і 2012 год). У Ізраілі, Карэі, Польшчы, Катары, Румыніі, Тайландзе, Турцыі ў 2012 годзе (у параўнанні з 2006 годам) палепшыліся вынікі ў прыродазнаўчым кірунку.

У краінах, дзе значная доля насельніцтва адчувае недахоп у асноўных уменнях і навыках, прагнозы доўгачасовага эканамічнага росту ставяцца пад пагрозой. Згодна з праведзеным на аснове PISA даследаваннем, пры ўмове ўкаранення рэформаў, скіраваных на зніжэнне колькасці вучняў са слабай паспяховасцю, атрыманне ў доўгатэрміновай перспектыве эканамічны прыбытак для краін пакрывае большасць (калі не ўсе) выдаткі на сістэму адукацыі.

СТЫМУЛЯВАЦЬ НА ПОСПЕХ

Партрэт неспяховага вучня выглядае наступным чынам: гэта дзіця з праблемнай у сацыяльна-эканамічным плане сям'і, якое размаўляе на розных мовах дома і ў школе, пражывае ў сельскай мясцовасці, не наведвала дашкольную ўстанову адукацыі, паўторна вывучала вучэбную праграму і праходзіць прафесійнае навучанне (каля 83%).

Каб канстатаваць, што дасягненні або праблемы і сапраўды маюць месца, вельмі карысна ўбачыць сябе на фоне дасягненняў і праблем сістэм адукацыі іншых краін.

Як паказана ў справаздачы, **пол падлетка з'яўляецца ўнікальным фактарам рызыкі, здольным паўплываць на паспяховасць.** Так, адзначаецца, што хлопчыкі больш адстаюць у чытанні і прыродазнаўстве, а дзяўчаты — у матэматыцы.

Эксперты PISA ўпэўнены, што сістэма адукацыі можа спрыяць высокай матывацыі да навучання, калі яна забяспечвае стаўленне да ўсіх вучняў як да патэнцыяльна паспяховых. Толькі калі сістэма адукацыі культывуе, стымулюе і падтрымлівае веру ў тое, што ўсе вучні могуць дасягнуць больш высокіх поспехаў, тыя адчуваюць жаданне дзейнічаць і дасягаюць

лепшых вынікаў. Зніжэнне колькасці вучняў са слабай паспяховасцю — дзейсны спосаб павышэння эфектыўнасці ўсёй адукацыйнай сістэмы.

НА ЯКІМ МЫ СВЕЦЕ?

На працягу ўсіх цыклаў даследаванняў PISA лідарамі выступаюць краіны Усходняй і Паўднёва-Усходняй Азіі: Сінгапур, Тайвань, Карэя, Японія і іншыя. Амаль усе яны вызначаюцца хуткімі тэмпамі развіцця эканомікі. Абсалютным жа лідарам, паводле вынікаў даследаванняў, з'яўляецца Кітай (Шанхай, Ганконг і Макао). Прычым кітайскія падлеткі дэманструюць аднолькава высокія вынікі і ў матэматычнай, і ў чытацкай, і ў прыродазнаўчай адукаванасці. Сярод краін Еўропы стабільна высокай паказчыкам на працягу ўсяго перыяду даследаванняў дэманструе Фінляндыя. З еўрапейскіх краін самы вялікі рывок па ўсіх кірунках забіла Польшча і Германія. Праўда, апошняя хоць і палепшыла свае паказчыкі, але ўсё ж значна адстае і ад Фінляндыі, і ад Польшчы.

Беларусь пакуль не ўдзельнічае ні ў якіх міжнародных маніторынгавых даследаваннях, усе разважаныя пра «якасць» выпускнікоў, якая быццам бы пагаршаецца, можна спісаць на суб'ектыўнасць такіх ацэнак. Напэўна, для таго, каб канстатаваць, што дасягненні або праблемы і сапраўды маюць месца, вельмі карысна ўбачыць сябе на фоне дасягненняў і праблем сістэм адукацыі іншых краін.

Міністр адукацыі Міхаіл Жураўкоў, выступаючы ў эфіры тэлеканала «Беларусь 1», заявіў: «Сярэдняя школа па ўзроўні ведаў, па падрыхтоўцы настаўнікаў, па аснашчэнні я паставіў бы моцную «сямёрку» і выказаў надзею, што «праз некалькі гадоў тут будзе стаяць ужо моцная «дзевятка».

Дарэчы, заданні з кампетэнтнасным падыходам ужо прапануюцца беларускім школьнікам падчас правядзення рэспубліканскага маніторынгу якасці адукацыі, каб падрыхтаваць іх да будучых выправаванняў. Кампетэнтнасны падыход укараняецца і ў вучэбныя планы. У папярэднім навучальным годзе на новы змест адукацыі перайшлі першыя і пятыя класы, у наступным годзе гэта будзе ўжо другія і шостыя класы і гэтак далей...

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

